

Uredništvo

Kata Kaluđerović

Vana Dereta

Naslov originala

William Boyd

ANY HUMAN HEART

Copyright © 2022 by William Boyd

Copyright ovog izdanja © *Dereta*, 2022

vilijam bojd
u dubini duše
lični dnevni
logana mauntstjuarta

Prevod sa engleskog
Aleksandar Milajić

Predgovor

Yo, Logan, napisao sam. *Yo, Logan Mountstuart, vivo en la Villa Flores, Avenida de Brasil, Montevideo, Uruguay, America del Sur, El Mundo, El Sistema Solar, El Universo*. Bile su to prve reči koje sam napisao – ili da budem precizniji, najraniji pisani trag koji sam ostavio i početak mog spisateljskog života – te reči ispisane na prvoj stranici indigoplavog džepnog rokovnika za 1912. godinu (koji još posedujem i čije su sve preostale stranice prazne). Imao sam šest godina. Kad sad razmišljam o tome, živo me zanima zašto sam te prve reči napisao na jeziku koji mi nije maternji. To što više ne govorim tečno španski verovatno je jedino što me tišti u vezi sa inače savršeno srećnim detinjstvom. Ovaj španski kojim se danas služim,¹ dovoljan za sporazumevanje, izrešetan greškama i gramatički neuglađen, samo je najsiromašniji od svih siromašnih rođaka onog instinktivnog kolokvijalnog blebetanja koje je izviralo iz mene prvih devet godina života. Zanimljivo je koliko su te rane jezičke veštine nejake i kako ih mozak nepromišljeno i olako pušta da zgasnu. Bio sam dvojezično dete u pravom smislu reči, budući da se moj španski nije razlikovao od onog koji govore Urugvajci.

¹ Ovaj predgovor je verovatno napisan 1987. godine (vidi 541. str.)

Urugvaja, zemlje u kojoj sam se rodio, sećam se tek u osnovnim crtama, isto kao i španskog koji sam nekad govorio ne razmišljajući. Pamtim široku mrku reku i drveće na drugoj obali, načičkano gusto poput cvasti brokolija. Na reci je uzak čamac, sa samo jednom osobom na krmi. Dok odmiče nizvodno, mali vanbrodski motor grebe vijugavu žučkastu liniju po smeđoj površini reke; od talasa koje ostavlja za sobom trska nadomak obala prvo se zanjše i nakloni, a zatim se ponovo umiri kad čamac prođe. Jesam li ja ta osoba u čamcu ili posmatrač na obali? Da li je posredi Rio Negro, na kom sam pecao kao dete? Ili je to pogled na putovanje jedne duše kroz vreme, trenutak prolazan poput traga čamca na rečnoj struji? Nažalost, ne mogu tvrditi da je to moje prvo pouzdano, jasno određeno sećanje. Ta nagrada pripada kratkom i zatupastom obrezanom penisu mog učitelja Roderika Pula, koji sam sa skrivenom znatiželjom osmotrio kad je ovaj go izlazio iz zatalasanog Atlantika u Punta del Esteu, gde smo nas dvojica otišli na izlet jednog junskog dana 1914. Tada sam imao osam godina, a Roderik Pul je bio došao iz Engleske u Montevideo da me pripremi za upis u Osnovnu školu *Sveti Alfred*. Obavezno plivaj go kad god možeš, Logane, glasio je savet koji mi je dao toga dana, i ja sam se celog života trudio da ga se pridržavam. Elem, Roderik je bio obrezan, a ja ne, što valjda objašnjava zašto mi je to toliko privuklo pažnju, ali ne i zašto mi je baš taj dan, od svih drugih, ostao urezan u pamćenju. Čitava moja prošlost do tog trenutka samo je vrtlog nejasnih slika, neodredivih u vremenu i prostoru. Voleo bih da mogu da ponudim nešto slikovitije, poetičnije, tematski povezanije sa životom koji će uslediti, ali ne mogu – a ovde ipak moram da budem iskren.

Nemam više prve stranice dnevnika koji sam, mada s prekidima, vodio čitavog života, one koje sam napisao s petnaest godina. Ništa strašno, pošto ne sumnjam da je moja lična

ispovest, kao i gotovo svaka druga, počinjala zavetima da ću biti potpuno i nepokolebljivo iskren. Sigurno sam se zakleo da ću biti sasvim otvoren i izjavio da se neću stideti zbog bilo kog priznanja koje će ta otvorenost podstaći. Zašto svi mi koji vodimo dnevnik primoravamo sebe na to? Da li zbog straha od neprestane opasnosti da posrnemo, od poriva da prekrajamo i zataškavamo? Postoje li delovi našeg života – onoga što činimo, osećamo i mislimo – koje ne smemo da priznamo čak ni sebi, čak ni u potpunoj privatnosti lične ispovesti? Bilo kako bilo, sigurno sam se zarekao da ću pisati samo istinu, ništa osim istine i sve što uz to ide, i verujem da ću na ovim stranicama ostati dosledan tom nastojanju. Nekad sam postupao ispravno, nekad ne baš za pohvalu, ali uvek sam uspevao da odolim iskušenju da se prikažem u boljem svetlu. Ništa nisam izbacio kako bih prikrio greške u rasuđivanju („Japanci se nikad neće usuditi da napadnu SAD ukoliko ih nešto ne isprovocira.“); ništa nisam dodao kako bih ispao mudriji nego što jesam („Nimalo mi se ne sviđa taj her Hitler.“), niti sam išta lukavo umetnuo da pokažem kako sam bio naročito dalekovid („Kad bi samo postojao neki bezbedan način da se atomska energija zauzda.“) – jer to nije svrha vođenja dnevnika. Dnevnik vodimo kako bismo napravili zbirku svega što nas je načinilo takvim kakvi smo, jedinstvenim. Zamislite svoje putovanje kroz vreme kao jednu od onih zgodnih slika kojima se prikazuje čovekov razvitak. Znete one dijagrame gde je na početku rutavi majmun kome se šake vuku po zemlji, pa se zatim polako, preko niza sve uspravnijih i sve depiliranijih čovekolikih stvorenja, razvija do glatko izbrijanog belca nudiste, koji ponosito steže držalju kamene sekire ili koplja. Svaka međufaza predstavlja vid postojanog i postepenog napredovanja ka tom mišićavom idealu. Ali naš život nije takav, tako da nas iskren dnevnik predstavlja u daleko neodmerenijem i neorganizovanijem svetlu.

I u njemu su prikazane različite faze našeg razvitka, s tim što su zbrkane, protivrečne i sklone ponavljanju. Različite ličnosti guraju se za bolje mesto na tim stranicama: neandertalac spojenih obrva lakta se s homo sapijensom koji vitla sekirom; neurotični intelektualac podmeće nogu nakinđurenom domorocu. Ništa nema smisla, nema mesta za logičan, očekivan sled događaja. Pravi *journal intime*² svestan je te činjenice i ne pokušava da uspostavi nikakav red i poredak, ne trudi se da sudi ili analizira: ja sam svaki od tih različitih ljudi i svaki od njih je deo mene.

Svačiji život je i običan i neobičan, a količinski odnos tih dveju kategorija određuje hoće li taj život delovati zanimljivo ili jednolično. Rodio sam se 27. februara 1906. godine u Urugvaju, u Montevideu, gradu okruženom morem, u zalivu u kom se ta državnica uglavila između mesnate Argentine i uzavrelog Brazila. Ponekad je nazivaju južnoameričkom Švajcarskom, što je u pogledu asocijacije na kopno primereno poređenje zato što su Urugvajci, uprkos tome što je njihova republika s tri strane okružena vodom – Atlantikom, ogromnim esuarskim ušćem Plate i širokom rekam Urugvaj – vrlo neskloni plovidbi, što je činjenica zbog koje mi je uvek bilo toplo oko srca, u većitom rascepu između britskog morskog vuka i urugvajskog suvozemca. Shodno genetskom nasleđu, moja priroda je vrlo jasno podeljena: volim more, ali samo kad ga gledam sa obale – stopala moraju uvek da mi budu čvrsto na obali.

Moj otac se zvao Fransis Mauntstjuart (rođ. 1871), a majka Mercedes de Solis. Tvrdila je da je potomak Huana Dijaza de Solisa, prvog Evropljanina koji je nogom stupio na urugvajsko tlo početkom šesnaestog veka. To se za njega pokazalo kao zlosrećan korak, budući da su ga, kao i većinu ostalih

² Fr.: lični dnevnik. (Prim. prev.)

istraživača, takoreći odmah ubili pripadnici urođeničkog plemena Čarua. Ali bez obzira na to, suluda tvrdnja moje majke bila je neproverljiva.

Moji roditelji su se upoznali tako što je majka, koja je dobro govorila engleski, bila očeva sekretarica. On je bio direktor fabrike za preradu mesa *Foli i Kardogin* u Urugvaju. Njihov najpoznatiji proizvod bio je *Folijev fini goveđi narezak* (svi mi, Britanci, jeli smo u nekom razdoblju svog života *Folijev narezak*), ali veći deo poslovanja svodio se na izvoz zamrznutih goveđih lešina u Evropu, a *frigorifiko* – spoj klanice i ogromne hladnjače – nalazio se na obali, nekoliko kilometara zapadno od Montevidea. *Foli* nije bio najveći *frigorifiko* u Urugvaju na početku dvadesetog veka (ta čast pripadala je *Lemku* iz Fraj Bentosa), ali bio je veoma unosan, i to upravo zahvaljujući predanosti i istrajnosti Fransisa Mauntstjuarta. Otac je imao trideset četiri godine kad se 1904. venčao s mojom majkom (bila je deset godina mlađa od njega) u lepoj katedrali u Montevideu. Dve godine kasnije dobili su mene, svoje jedino dete, i dali mi ime Logan Gonzago, po dedama s jedne i druge strane (nijedan nije dočekao da vidi unuka).

Mešam supu sećanja u glavi nadajući se da će neki komad Urugvaja isplivati na površinu. Sećam se *frigorifika* – ogromne bele fabrike s kamenim dokom i visokim dimnjakom. Sećam se mukanja hiljada goveda koja čekaju da ih zakolju, iseku, obrade i zamrznju. Ali nisam voleo *frigorifiko* i njegovu jezivu auru masovnog ubijanja³ – tamo me je bilo strah, više sam voleo našu kuću okruženu bujnim rastinjem, veliku vilu u prestižnoj i otmenoj Aveniji Brazil u novom delu Montevidea. Sećam se limunovog drveta u vrtu i limunastožutih odsjaja svetlosti na kamenoj terasi. Na zidu od opeke nalazila

³ U *frigorifiku Foli* su svake godine klali 80.000 goveda i bezbroj ovaca. (Prim. aut.)

se olovna fontana u vidu heruvima kome voda štrca iz usta. Taj heruvim je, sećam se, likom bio pljunuta ćerka Jakoba Pauzera, upravnika fabričke *estancije*, dvanaest hiljada hektara Bande Orijental, ravnice pune ljubičastog cveća kojom su tumarala krda goveda. Kako se ono beše zvala? Neka bude Esmeralda. Mala Esmeralda Pauzer, ti bi mogla da budeš moja prva ljubav.

U kući smo govorili engleski, a sa šest godina počeo sam da pohađam crkvenu školu u mestu Plaja Trijenta i Tres, koju su vodile časne sestre što su govorile samo španski. Umeo sam da čitam engleski, ali tek pomalo da pišem, pa je zato 1913. godine došao Roderik Pul (tek što je bio završio klasične nauke na Oksfordu s jedva prelaznim ocenama), kako bi čvrstom rukom doveo moje zapušteno obrazovanje u red i pripremio me za školu *Sveti Alfred* u Voriku (Vorikšir, Engleska). Nisam imao jasnu predstavu o Engleskoj, čitav moj svet svodio se na Montevideo i Urugvaj. Linkoln, Šropšir, Romni Marš i Sautdaun za mene nisu bile pokrajine u otadžbini, nego sorte ovaca koje su klali u očevom *frigorifiku*. Još jedno sećanje. Roderik i ja smo posle časova išli na kupanje u Posito (gde je Roderik morao da bude u kupaćem kostimu), a donde smo putovali tramvajem broj 15 ili 22. Počastili bismo se sorbeom u bašti hotela *Grand* – vrtu prepunom cveća: šeboja, jorgovana, pomorandže, mirte i mimoza – a zatim bismo se u blagi suton doklackali kući i zatekli majku kako viče na kuvaricu a oca kako na terasi puši svoju neizostavnu cigaru.

Mauntstjuartovi su rodnom iz Birmingema, gde se moj otac rodio i odrastao, i gde se nalazilo sedište kompanije *Folijevo i Kardoginovo sveže meso*. Kad je uprava 1914. godine odlučila da fabrike za preradu mesa koncentriše u Australiji, Rodeziji i na Novom Zelandu, urugvajsku ispostavu su prodali argentinskoj kompaniji *Sansinena*, a oca unapredili i naložili mu da se vrati u Birmingem. Zaplovili smo ka Liverpulu na

brodu *Zenobija*, u društvu dve hiljade zamrznutih lešina sorte *polen angus*. Nedelju dana nakon što smo se iskrkali počeo je Prvi svetski rat.

Jesam li zaplakao kad sam se osvrnuo ka svom lepom gradu u podnožju kupastog brda s tvrđavom na vrhu, i kad smo ostavili za sobom žutu vodu Plate? Verovatno nisam; delio sam kabinu s Roderikom Pulom, učio me je da igram remi.

Birmingem mi je postao novi dom. Zamenio sam šumarke eukaliptusa u Kolonu, beskrajno travnato more i žute vode Plate stamenom viktorijanskom vilom od crvene opeke u Edžbastonu. Majka je bila oduševljena što je u Evropi i sa žarom se prepustila ulozi direktorove žene. Mene su prvo poslali u internat *Sveti Alfred* (gde me je zbog tamne kose i očiju kratko pratio nadimak Dago⁴), a s trinaest godina sam prešao u koledž *Abiherst* (poznatiji kao *Abi*) – prestižni mada ne i prvorazredni muški internat – gde sam nastavio obrazovanje. Upravo tamo, 1923. godine, kad mi je bilo sedamnaest, počinje moj prvi dnevnik, moja životna priča.

⁴ Pogrdan naziv za osobe italijanskog, španskog i portugalskog porekla. (Prim. prev.)

Školski dnevnik

1923.

10. decembar 1923.

Nas petorica, pet rimokatolika, vraćali smo se posle mise pešice sa autobuske stanice putem ka školi kad su Barousmit i četiri-pet njegovih neandertalaca počeli da dovikuju za nama „papska paščad“ i „fenijski izdajnici“.⁵ Kad su se dvojica najmlađih rasplakali, stao sam pred Barousmita i pitao ga: „A koje si ti vere, Baroučiću?“ „Pa naravno da pripadam Engleskoj crkvi, tupsone“, odvratio je. „Onda znaj da imaš mnogo sreće“, na to ću ja, „jer je makar jedna religija voljna da prihvati nekog tako odvratno ružnog kao što si ti.“ Svi prasnuše u smeh, čak i neki od Barousmitovih majmuna, a ja okupih svoje maleno stado pa produžismo ka školi bez novih neprijatnosti.

Skejbijus i Liping⁶ su izjavili da sam se spektakularno pokazao i da su čitav susret i razgovor bili dovoljno komični da se nađu u našoj *Livr d'Or*.⁷ Odvratio sam da sam morao biti još spektakularniji zbog potencijalne opasnosti od fizičkih povreda koje bi Barousmit i njegovi poslušnici mogli da nam nanesu, ali njih dvojica su se oštro usprotivili. Kakva svinja! Mali Montagju, jedan od kmezavaca, bio je svedok čitavog događaja, a Skejbijus i Liping su me častili (od svakog po dve cigarete za spektakularnost) uz glasne povike podrške.

⁵ Fenijac – pogrdan naziv za irske katolike. (Prim. prev.)

⁶ Piter Skejbijus i Bendžamin Liping, najbolji LMS-ovi drugovi iz školskih dana. (Prim. aut.)

⁷ Fr.: knjiga utisaka. (Prim. prev.)

Kad smo se našli na čaju posle drugog časa, izneo sam im plan koji sam skovao za naredno tromesečje. Nije dovoljno, rekao sam, samo čekati da nas zadese kojekakvi spektakularni događaji, moramo sâmi da ih podstaknemo. Predložio sam da se svakom zada neki izazov, da druga dvojica smisle nekakav zadatak za trećeg i da se taj poduhvat (poželjno je da ima i očevidaca) unese u *Livr d'Or*. Jedino tako ćemo, izjavio sam, moći da preživimo neizrecive užase predstojećeg tromesečja, a posle toga ćemo biti na konju jer je na proleće sve lakše i odvija se sâmo od sebe. Predstoje nam maturski i prijemni ispit, a posle smo slobodni. Naravno, nadali smo se da nas čeka mesto na Oksfordu (bar Skejbijusa i mene, Liping je rekao da nema nameru da protraći tri godine ionako kratkog života na univerzitetu). Skejbijus je predložio da štedimo novac kako bismo o svom trošku odštampani i objavili ograničen tiraž naše *Livr d'Or*, samo da sva nečoveštva u *Abiju* ostanu sačuvana vo vjeki vjekov. „Ili kao strašno upozorenje našem potomstvu“, dodao je Liping. To je jednoglasno prihvaćeno i svi smo priložili po jedan peni u novoosnovan „fond za izdavačku delatnost“. Liping je odmah počeo da razmišlja o debljini i kvalitetu papira, kožnom povezu sa zlatotiskom i tome slično.⁸

U spavaonici sam se te večeri zadovoljavao zamišljajući Lusi u zamamnim pozama. Sto dvadeset sedmi put ovog tromesečja.

12. decembar [1923]

Na moju nemalu i vrlo prijatnu sramotu, gospodin Holden-Doz je pred celim razredom pohvalio moj sastav o Drejdenu kao savršen primer forme. „Siguran sam“, rekao je, „da će, ako neko od vas traži prosvetljenje, Mauntstjuart biti voljan da mu

⁸ Koliko je poznato, *Livr d'Or* nikad nije odštampana, niti se zna šta se desilo s rukopisom. (Prim. aut.)

održi privatani čas za skromnu nadoknadu.“ (Mrgodno sam pomislio da H-D ima zlobnu žicu. A možda je samo osetio bujanje mog neodmerenog ponosa.)

Međutim, njegova blagonaklonost je postala očiglednija na kraju tog dana, kad me je sustigao u dvorištu pa smo zajedno produžili ka kapeli. „Jesam li uspeo da te preobratim?“, pitao me je na vratima. Odgovorio sam da ne razumem pitanje. „Sve ovo anglikanstvo nije poljuljalo tvoju veru?“ Bilo je to čudno pitanje, te zato samo neodređeno promrmljah da nisam o tome razmišljao. „To ne liči na tebe, Mauntstjuarte“, rekao je i produžio. Za večerom sam pitao Lipinga za mišljenje o tome kakve bi mogle biti H-D-ove namere. „Hoće da postaneš fanatični ateista kao on“, odvratio je. To je preraslo u zanimljiv i, rekao bih, prilično nepretenciozan razgovor o religiji. Čini mi se da je Liping vrlo pronicljiv, još samo kad bi uspeo da prevaziđe tu svoju neverovatnu pomirljivost. Pitao sam ga kako to da, kao Jevrejin, ne ide u sinagogu kao što rimokatolici idu na misu. Ja jesam Jevrejin, rekao je, ali sam treća generacija anglikanskih Jevreja. Nije mi to bilo baš najjasnije i sad shvatam zašto mi religija nije naročito zanimljiva. Zato što je bespogovorno verovanje neopisivo dosadno. Svi veliki umetnici traže objašnjenja. Možda bih mogao to da ubacim u sledeći sastav za H-D-a. Sigurno bi mu se dopalo. Dok smo izlazili iz trpezarije, Liping mi je priznao da mu se prilično dopada mali Montagju. Odvratio sam da je mali Montagju bitanga u povoju – bitangica. Liping na to prasnu u smeh. Zato ga volim.

18. decembar [1923]

Ovo pišem u vozu za Birmingham, dotučen gorkom i nepopustljivom depresijom. Bilo je mučno gledati Skejbijusa, Lipinga i, po slobodnoj proceni, devedeset odsto učenika škole kako se ukrcavaju na voz za London i jug. Kad su se meštani razišli,

nas dvadesetak ostalo je na peronu da čeka vozove do svojih dalekih i nelepih gradova u unutrašnjosti (stanica u Noriču predstavlja za mene oličenje dosade u srži provincijskog životarenja). Napokon je stigao i moj voz i uspeo sam da pronađem prazan kupe na kraju vagona. Međutim, kasnije je ušlo još nekoliko putnika, tako da sad sedim pognut nad sveskom i pišem, kradom ih gledajući, sa sve većom težinom u srcu kako prođe koji kilometar koji me deli od „doma“. Krupni mornar s nafrakanom devojčuricom, trgovački putnik s kartonskim koferom, debela žena koja jede bombone, uzimajući po dve za svaku koju dâ svom majušnom, bistrookom, povučenom detetu. Prilično dobar opis.

*

Kasnije. Majčin žar za preuređivanjem kuće nije jenjavao tokom mog odsustva. Moju sobu je – bez pitanja – oblepila tapetama tamnosmeđe karamel-boje s dezenom srebrnastosivih obrisa štitova ili grbova. Grozota živa. Trpezariju je preuredila u svoju „sobu za šivenje“, tako da smo sad prinuđeni da jedemo u stakleniku, u kom je, budući da je uveliko zima, neopisivo hladno. Reklo bi se da otac sve izmene prihvata bez pogovora. Majčina kosa je crna poput gavranovog krila, bojim se da sad već počinje da izgleda smešno. Imamo i novi auto, *armstrong-sidli*, koji se baškari ispod cerade u garaži jer ga niko ne vozi. Otac više voli da ide na posao tramvajem.

Već ophrvan dosadom, prošetao sam se po Edžbastonu, uzaludno zagledajući velike kuće i vile ne bih li pronašao ikakav nagoveštaj samosvojnosti. Božićna jelka je sigurno najtužniji i najprostačkiji izum čovečanstva. Ne treba da napominjem da i mi imamo jednu ogromnu u stakleniku, vrha povijenog ispod staklene tavanice. Otišao u bioskop i prekratio pola sata gledajući *Svadbenu groznicu*. Izašao obuzet požudom prema Rouzmari Čens. Bogu hvala što Lusi dolazi

prekosutra. Ako je ne poljubim tokom ovih praznika, ima da se zamonašim.

24. decembar 1923.

Badnje večē. Lusi kaŹe da bi volela da studira arheologiju na Edinburškom univerzitetu. Pitao sam je zar uopšte postoji neka Źena arheolog. A ona će na to, pa, postojaće bar jedna. Prelepa je – bar po mom mišljenju – visoka i snaŹna, a sviđa mi se i njen naglasak.⁹ Ali ipak mi je krivo što se ošišala. Za razliku od mene, majka je izjavila da je Lusina paŹ frizura *très mignonne*.¹⁰

Pisao sam Skejbijusu i Lipingu i predloŹio im neke moguće izazove. Takođe sam predloŹio da se ubuduće međusobno oslovljavamo imenima i da na tome insistiramo kad smo u javnosti. Potpisao sam se kao Logan, osetivši blag damar revolucionarskog zadovoljstva: ko zna kuda ti gestovi nezavisnog duha mogu da nas odvedu? Siguran sam da će se obojica složiti. Majka je malopre progvirila u moju sobu (bez kucanja) kako bi me podsetila da očeve kolege uskoro dolaze na ritualni boŹićni prijem. Napeti, usiljeni viši i niŹi rukovodioci, koji imaju samo jednu temu za razgovor, a to je konzerviranje i prerada goveđeg mesa. I tako će početi dugi pakao boŹićnih praznika. Još jednom, bogu hvala što imam Lusi. Zanosnu, neodoljivu, nemoguću Lusi.

⁹ Lusi Sansom, LMS-ova sestra od tetke, bila je godinu dana starija od njega. Njena majka, DŹenifer Mauntstjuart, udala se za Horasa Sansoma, inŹenjera iz Perta u Škotskoj. Horas Sansom je u to vreme radio za Bengalsku Źeleznicu, i otud Lusi u gostima kod ujaka i ujne za BoŹić 1923. (Prim. aut.)

¹⁰ Fr.: baš slatka. (Prim. prev.)

1924.*1. januar 1924.*

Sada je pola tri po ponoći i pijan sam. Kao letva, kao ćuskija, kao zemlja. Moram ovo da zapišem pre nego što dragocena uspomena izbledi i zamagli se.

Otišli smo u golf klub na doček Nove godine. Majka, otac, Lusi i ja. Loša hrana (jagnjetina) i iznenađujuće dobar orkestar. Obilno sam se nalivao vinom uz voćnu salatu. Lusi i ja smo plesali neku vrstu kvikstepa (svi oni ponižavajući i preskupi časovi kod Lipinga napokon su se isplatili: nisam bio loš). Bio sam zaboravio koliko je visoka kad je u cipelama s potpeticama – oči su nam bile na istoj visini. Izašli smo kad je orkestar zasvirao tango, na šta je majka povelala oca ka podijumu, uz sveopšti aplauz.

Na terasi s pogledom na početak prve i kraj osamnaeste rupe popušili smo po cigaretu uz uzgredne komentare o tome koliko je klub bezličan, orkestar izvrstan, a noć neobično topla za ovo doba godine. A onda je Lusi bacila opušak u mrak i okrenula se ka meni. Koliko mogu da se setim, razgovor je tekao otprilike ovako:

LUSI: Pretpostavljam da bi sad voleo da me poljubiš.

JA: Pa... da. Ako nemaš ništa protiv.

LUSI: Ljubićemo se, ali neću se udati za tebe.

JA: Lusi, još nisam napunio ni osamnaest.

LUSI: To nije važno. Znam šta ti se mota po glavi. Ali moraš imati u vidu da se nikada neću udati ni za koga. Nikada. Ni za tebe, ni za bilo koga drugog.

Ćutao sam, pitajući se kako zna za moju najtajniju maštariju, moj najličniji san. I tako sam poljubio Lusi Sansom, prvu devojkicu s kojom sam se ljubio. Usne su joj bile meke, kao i

moje, i osećao sam... mekotu mesa, prilično nalik onom kad sam vežbao ljubljenje na unutrašnjoj strani mišice ili pregibu lakta. Bilo je prijatno, tim pre što je sad tu bio i neko drugi, što u tome učestvuje dvoje ljudi, što jedno drugom pružamo nešto (bojim se da je ova rečenica loše ispala i da nema bogzna koliko smisla).

A kad je zarila jezik u moja usta, pomislio sam da ću eksplodirati. Jezikom sam dodirivao njen, i njene zube. Odjednom sam shvatio zašto se pravi tolika fama oko ljubljenja s devojkom.

Posle otprilike pet minuta manje-više neprekidnog ljubljenja, Lusi je rekla da je bilo dosta, pa smo se vratili unutra, odvojeno, prvo ona, a ja nakon nekog vremena, koliko mi je trebalo da povučem nekoliko dimova iz nervozne, ushićene, drhtave cigarete. Gosti su se bili okupili ispred podijuma, pošto je ostalo još tri-četiri minuta do ponoći. Bio sam ošamućen i nisam mogao da pronađem Lusi. Majka mi je mahнула da dođem (kad sad razmislim, izgledala je stvarno lepo, crvena haljina slagala joj se s novom, raskošnom frizurom). Čim sam stigao do nje, uhvatila me je za ruku, privukla me i prošaputala mi na uvo: „*Querido*,¹¹ jesi li ti to ljubavisao s rođakom?“ Kako je mogla da zna? Kako žene znaju te stvari?

A sad je vreme za krevet, za prvo samozadovoljavanje u 1924. godini i snove o slatkoj Lusi.

3. januar [1924]

Začuđujuće i izbezumljujuće: Lusi neće da se opet ljubimo. Kad sam je pitao zašto, rekla je: „Još nije vreme.“ Zbunjen sam. Liping i Skejbijus su odgovorili na moja pisma i izazovi za predstojeće prolećno tromesečje počeli su da se uobličavaju. Skejbijus je napisao da su on i Liping smislili za mene nešto

¹¹ Šp.: mili, dušo. (Prim. prev.)

SADRŽAJ

Predgovor	5
Školski dnevnik	15
Oksfordski dnevnik	75
Prvi londonski dnevnik	127
Dnevnik iz Drugog svetskog rata	245
Posleratni dnevnik	323
Njujorški dnevnik	351
Afrički dnevnik	437
Drugi londonski dnevnik	461
Francuski dnevnik	527
Pogovor	567

Vilijam Bojd
U DUBINI DUŠE

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura
Agencija Tekstogradnja

Korektura
Agencija Mahačma

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-425-9

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2022.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereeta.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111-31

БОЈД, Вилијам, 1952–

U dubini duše : lični dnevnic Logana Mauntstjuarta / Vilijam Bojd ;
prevod sa engleskog Aleksandar Milajić. – 1. Deretino izd. – Beograd :
Dereta, 2022 (Beograd : Dereta). – 570 str. ; 21 cm

Tiraž 1.000. – Prevod dela: Any human heart / William Boyd. – Napomene
uz tekst.

ISBN 978-86-6457-425-9

COBISS.SR-ID 69757961